

Internering i Frankrike 1940 - 1946

Marie-Christine Hubert

Att identifiera "zigenare" och spåra deras rörelsemönster | Order om tvångsvistelse för "nomader" i Tredje riket | Internering i de icke-ockuperade områdena | Internering i de ockuperade områdena | Efter befrielsen | Det dagliga livet i lägren | Deportering från franska interneringsläger

I Frankrike fanns det två olika, men parallella inställningar till den så kallade "zigenarfrågan". Den franska metoden att använda sig av internering som ett sätt att få in "Tsiganes" ("zigenare") i det traditionella samhället segrade över den tyska metoden att använda internering som ett första steg mot massmord. Till skillnad från romer i andra tyskockuperade länder utrotades inte de franska romerna i Auschwitz. De undkom dock inte förföljelser: hela familjer internerades i särskilda läger över hela landet, både under och efter ockupationen.

INLEDNING

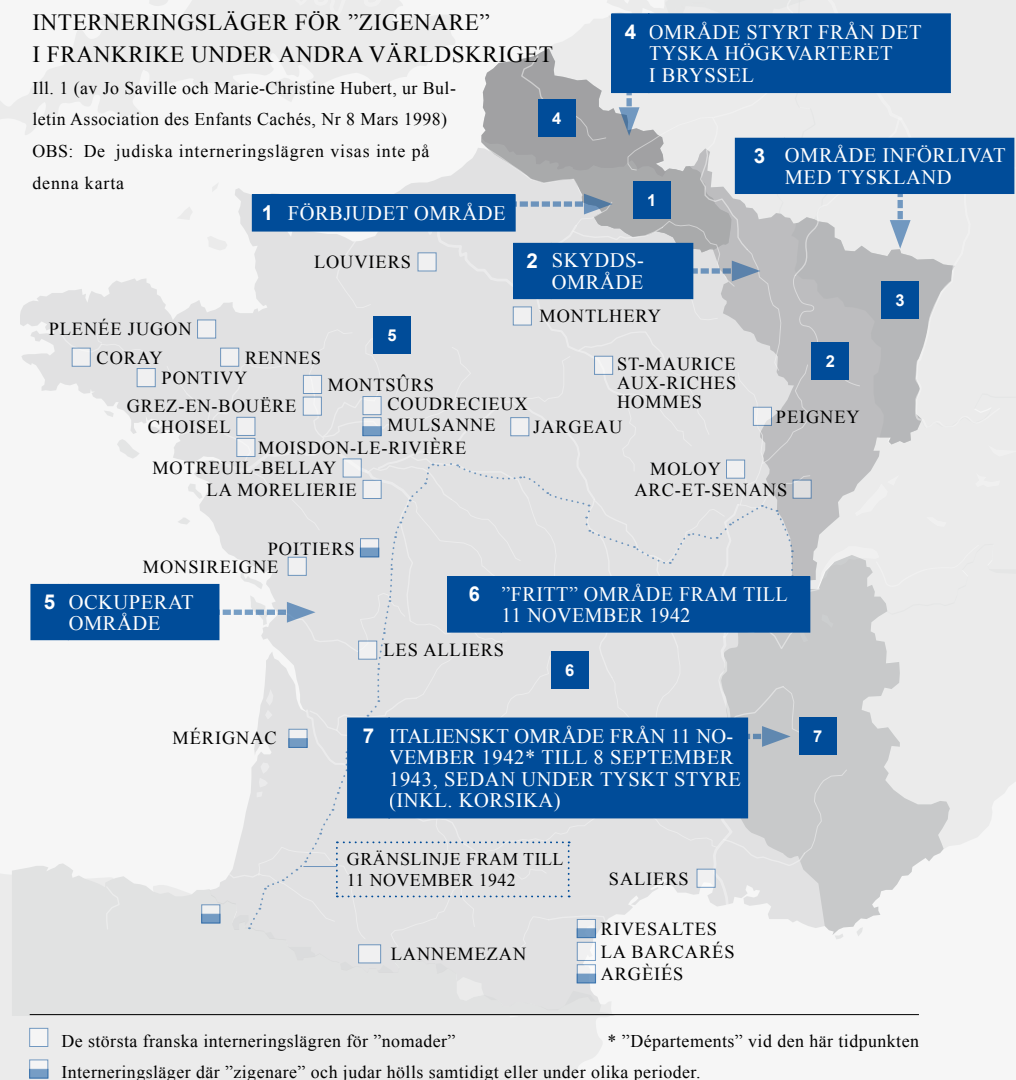
Medan man i Tyskland under 1930-talet såg den så kallade "zigenarfrågan" som en komplex fråga som omfattade ras, sociala och kulturella drag, arbetade de franska myndigheterna, även om de också utgick från en väletablerad tradition av anti-"zigensk" illvilja, med ett mer eller mindre socialt tillvägagångssätt för att handskas med "zigenarproblemet". För att undvika att man offentligt använde raskriterier konstruerade en befolkningsslagkategorier, "nomader". Trots att kategorin aldrig tydligt definierades, innebar "nomader" uteslutande "zigenare". Från och med nu skulle livet för romerna i Frankrike bli allt svårare. Under 1940-talet internerades de första "zigenarna" i läger i både de ockuperade och de icke-ockuperade delarna av landet.

Ungefär hälften av "zigenarbefolkningen" i Frankrike före kriget, cirka 13 000 människor, internerades i särskilda läger över hela landet. Förutom interneringen, led de av sjukdomar och svält, och i många fall rekryterades de till tvångsarbete. Det finns inga register över några rasgrundade massdeporteringar förrän mot slutet av kriget, inte ens i de ockuperade delarna av Frankrike. Trots detta mördades mer än 200 franska "zigenare" i Sachsenhausen, Buchenwald och Auschwitz-Birkenau.

INTERNERINGSLÄGER FÖR "ZIGENARE" I FRANKRIKE UNDER ANDRA VÄRLDSKRIGET

Ill. 1 (av Jo Saville och Marie-Christine Hubert, ur Bulletin Association des Enfants Cachés, Nr 8 Mars 1998)

OBS: De judiska interneringslägren visas inte på denna karta

Att identifiera "zigenarna" och att spåra deras rörelsemönster

Tvångsvistelse för "nomader" i det Tredje riket

Internering i de icke-ockuperade områdena

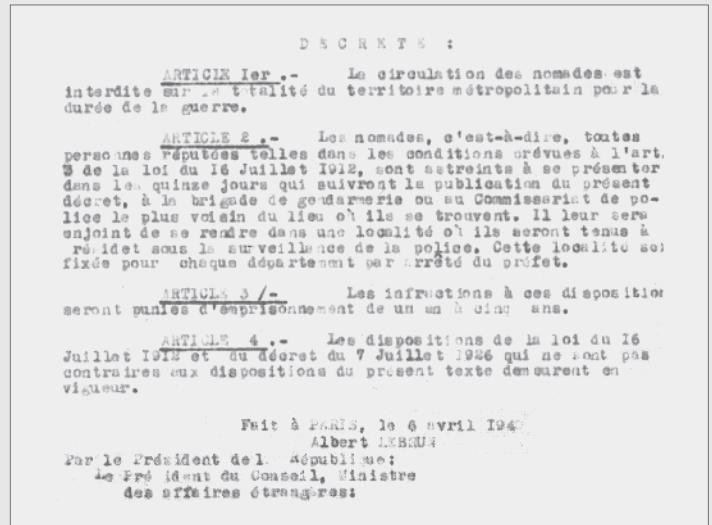
Internering i de ockuperade områdena

III. 2

"Nomader" i lägret i Montreuil-Bellay (Département Maine-et-Loire), 1944. Detta var det största interneringslägret i Frankrike för "nomader" med upp mot 1 000 internerade människor.

(ur Hubert 1999, s. 76)

III. 3 (Detalj)

Dekretlag från 6 april 1940. Artikel 1 lyder: "La circulation des nomades est interdite sur la totalité du territoire métropolitain pour la durée de la guerre." ("Nomaders" vandringar förbjuds i Frankrike så länge kriget pågår.)

(från arkiven i Département Bouches-du-Rhône)

ATT IDENTIFIERA "ZIGENARNA" OCH ATT SPÅRA DERAS RÖRELSEMÖNSTER

Det hade funnits romer i Frankrike sedan 1400-talet, men officiellt uppmärksammades de först mot slutet av 1800-talet. Det var under den här perioden som frivrigna romer från Rumäniens furstendömen anlände till Frankrike och övriga västra Europa. Många av dessa romer slog sig samman med de redan talrika kringresande folken (andra romer, säsongarbetare, lösdrivare, resande köpmän, tiggare, kringflackande) som strövade längs den franska landsbygden på jakt efter ett bättre liv under en tid av ekonomiska svårigheter.

"Tsiganes" ("zigenarna") blev särskilt brännmärkta. De fick skulden för alla tänkbara brott – stöld, snatteri, tjuvskytte, bedrägeri, kidnappning av barn och även för spridande av sjukdomar. Tidningarna blåste upp dessa verkliga eller förmodade

överträdelser och bidrog till att sprida en överdriven rädsla hos människor, samtidigt som lagarna mot lösdriveri och tiggari visade sig vara ineffektiva i att sätta stopp för det kringresande levnadssättet.

1895 genomförde regeringen en folkräkning av alla kringresande. Över 400 000 kringresande registrerades, 25 000 av dessa var "nomader" som reste i grupper i karavaner. Under tryck från allmänheten, arbetade lagstiftarna mellan 1907 och 1912 med att dra upp nya lagar som syftade till att identifiera de kringresande och spåra deras rörelsemönster.

Den 16 juli 1912 utfärdade regeringen en lag som särskilt pekade ut romerna, trots att den var riktad mot alla kringresande. "Lag gällande kontroll av kringresandes yrken och kontroll av resandes rörelsemönster" (Loi sur l'exercice des professions ambulantes et la réglementation de la circulation des nomades) delar upp det resande folket i tre olika grupper: "resande köpmän", "forains" (kringresande marknadshandlare) och

"nomader". Artikel 3 i lagen ger en definition av gruppen "nomader", som direkt pekar ut romerna. Från och med den perioden använde de franska myndigheterna bara uttrycket "nomader" för att omfatta romer och "zigenare" av alla slag. [III. 4]

Den nya administrativa kategorin blev föremål för ett flertal restriktioner. Varje person över 13 år måste bära ett "antropometriskt kort" som innehöll en beskrivning av civilstånd, två fotografier (från sidan och framifrån), fingeravtryck och information om fysiska attribut. Om personen stannade i någon region var denne tvungen att få sitt kort stämplat av en tjänsteman, både vid ankomsten och vid avresan. Familjeöverhuvudet hade också ett gruppkort som visade civilstånd för alla som reste med honom. Fordon skulle bära en särskild registreringsskylt. Nu arkiverade man också information om "nomader" i prefekturerna och vid inrikesdepartementet. Myndigheterna visste nu vilka de var och kunde spåra deras rörelsemönster. [III. 5]

ORDER OM TVÅNGSVISTELSE FÖR "NOMADER" I DET TREDJE RIKET

I och med kriget ökade misstänksamheten mot romerna. Tillsammans med kommunister och utlänningar var de i själva verket konfliktens första franska offer. De miss-

tänktes för att vara spioner, de utestängdes successivt från samhället och blev i realiteten förvisade.

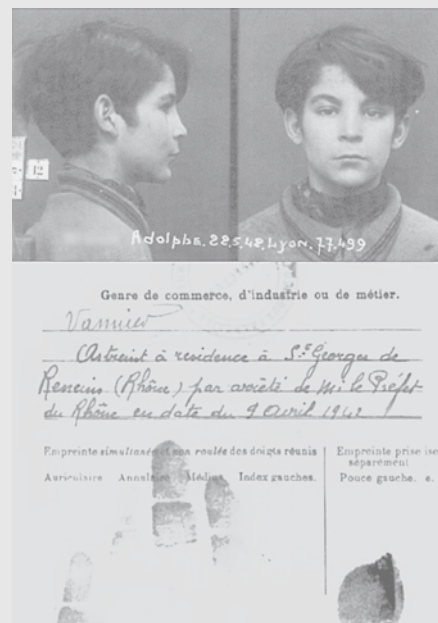
Den 22 oktober 1939 förbjöd ett

III. 4

*"Lag gällande kontroll av kringresandes yrken och kontroll av resandes rörelsemönster"
"Oavsett nationalitet skall alla resande människor i Frankrike utan hemort eller fast bostad och som inte faller in under någon av de ovan uppräknade grupperna, betecknas som nomader, även om de har ägodelar eller påstår sig utöva ett yrke. Dessa nomader måste bära ett antropometriskt kort."*

(översatt från de officiella protokollen, 19 juli 1912)

III. 5

Antropometriskt kort.

(från arkiven i Département Bouches-du-Rhône)

militärdekret dem från att resa i åtta "départements" i västra Frankrike och från att slå läger i två "départements" (Indre-et-Loire, Maine-et-Loire). De militära myndigheterna åberopade artikel 5 i lagen om belägringstillstånd från den 9 augusti 1849 och som tidigare hade använts under första världskriget för att rättfärdiga interneringen av "zigenare" i "rensningsläger" och "läger för misstänkta".

Den 6 april 1940 utfärdades ett

lagstiftande dekret av republikens president som förbjöd kringresande från att resa i Frankrikes storstadsområden under kriget och tvingade dem till bosättning. Officiellt skulle den här åtgärden minska riskerna för spioneri; inofficiellt var syftet att tvinga "tsiganes" att bosätta sig. [III. 3]

Gendarmerna utförde till en början folkräkningar bland de "nomader" som innehade ett antropometriskt

kort. Prefekten utfärdade sedan ett dekret som tvingade dem att bosätta sig i en eller flera bestämda regioner. Eftersom det inte hade antagits någon budget för verkställandet av dekretet tilläts "nomaderna" att röra sig inom ett visst område för att leta efter arbete och olika sätt att försörja sig själva. Invasionen av tyska styrkor i maj 1940 förhindrade att detta dekret genomfördes över hela landet.

INTERNERING I DE ICKE-OCKUPERADE OMRÅDEN

Romerna i Alsace-Lorraine förvisades, i likhet med judarna, till de icke ockuperade områdena där Vichyregeringen införde order om tvångsvistelse ("assignations à résidence") för dem, eller internerade dem i läger som från början var byggda för att inhysa spanska repu-

blikaner. 376 "zigenare" satt i lägret i Argelès-sur-Mer (Pyrénées-Orientales) den 30 oktober 1940. De förflyttades sedan till lägren i Barcarès och Rivesaltes och i november 1942 till lägret i Saliers (Boches-du-Rhône). [III. 6, 7]

I de övriga delarna av de icke-ockuperade områdena förblev tvångsvistelser standard. I verkligheten var romernas öde beroende av prefekternas välvilja, eftersom de kunde internera alla "nomader" som de bedömde var oönskade. I april

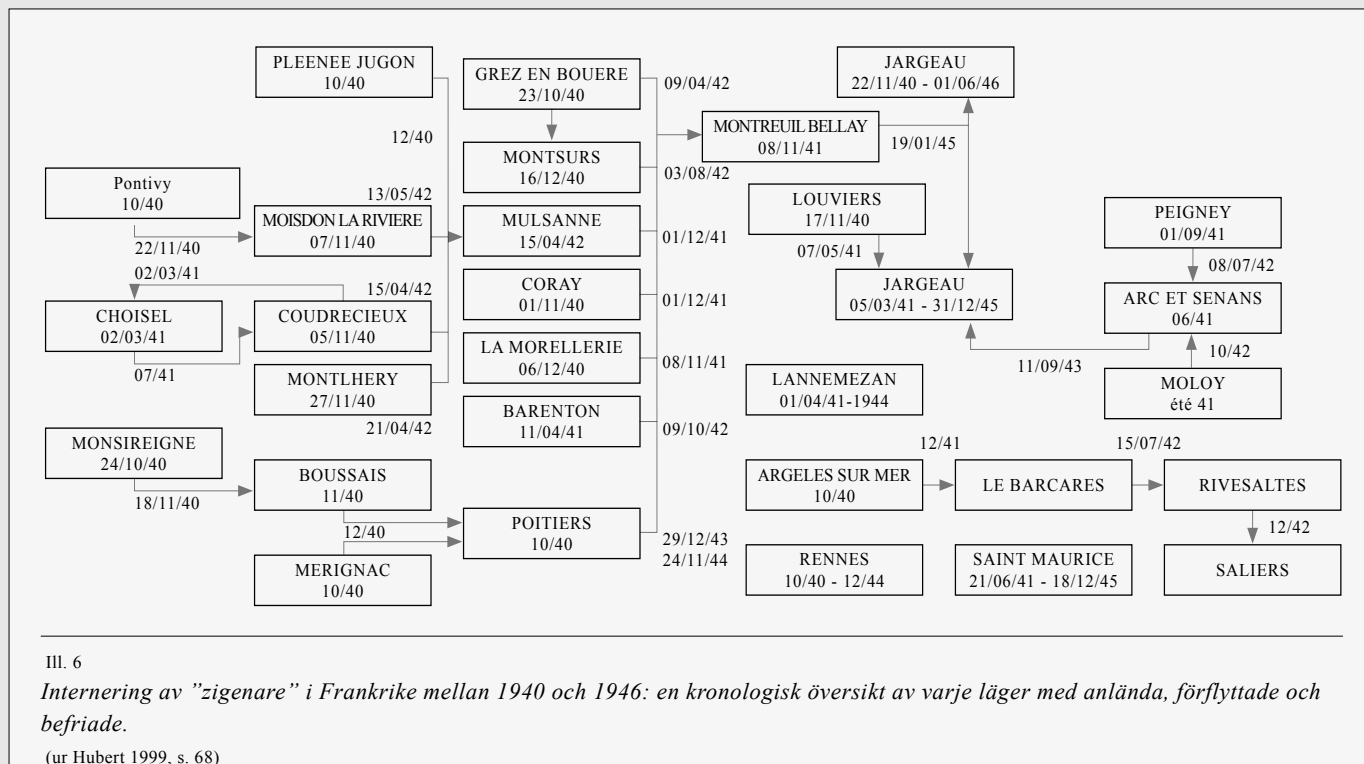
1941 kunde därför prefekten av Hautes-Pyrénées samla ihop alla "nomader" i "départementet" på Lannemezanplatån och lät sedan placera dem i ett förstört sjukhus, som vaktades av gendarmerna.

Mellan oktober 1940 och augusti 1944 internerades ungefär 1 400 "nomader" i de två lägren i de icke-ockuperade områdena efter ett beslut av Vichyregeringen. Den tyska invasionen av områdena i november 1942 hade ingen betydelse för deras öde.

INTERNERING I DE OCKUPERADE OMRÅDEN

Den 4 oktober 1940 beordrade den högste befälhavaren i Frankrike att "zigenare" i de ockuperade områdena skulle överföras till läger som stod under den franska

polisens styre. De franska myndigheterna ansvarade för organiseringen av hela verksamheten, tyskarna gav endast några instruktioner: familjer skulle inte splitt-

ras, barn skulle ges skolundervisning.

Från mitten av oktober gav "Feldkommendanten" (fältmarskalkerna) prefekterna instruktioner om hur ordern skulle verkställas och pekade i detalj ut vilka det gällde: "Alla människor av fransk eller främmande nationalitet som inte har en fast boning och som strövar omkring som zigenare ("nomader" och "forain") i de ockuperade områdena, vare sig de innehar antropometriskt kort eller ett identitetskort."

Till skillnad från fransmännen hade tyskarna en mycket bred definition av "zigenare". De använde sig av raskriterier, såväl som sociala kriterier. Både nomadiska och bofasta personer, oavsett om de var integrerade i samhället eller inte, betecknades som "zigenare". I och med att Frankrike sedan 1912 bara officiellt erkände personer med ett antropometriskt kort som "zigenare", försökte tyskarna 1940 att införa sin egen definition av "zigenare", dock utan någon framgång.

Gendarmerna använde sig bara av den tyska definitionen i det att de utförde sina arresteringar enligt det prefekturdekret som utfärdades i deras "département". Prefekterna var angelägna

om att bevara lagen och utfärdade ett prefekturdekret om internering, vilket omvandlade en tysk order till en fransk lag. På det här viset låg ansvaret för interneringen, både enligt de internerade och allmänheten, enbart hos de franska myndigheterna. Interneringen av "zigenarna" var ett tyskt initiativ som verkställdes av de franska myndigheterna.

Den 31 oktober 1940 fanns det redan runt 400 "nomader" internerade i sex läger i det ockuperade området. Interneringstakten ökade efter utfärdandet av en tysk order den 22 november 1940, som förbjöd kringresandes yrken i 21 "départements" i västra Frankrike. Samtidigt förvisades romerna från kustområdet, tillsammans med judar och utlänningar. Tyskarna förvisade och internerade sedan alla som de uppfattade som "zigenare": "nomader" som innehade ett antropometriskt kort, men också "forains", bofasta människor allmänt kända för att vara "zigenare" och "asociala" som till exempel luffare och landstrykare.

Detta stora antal interneringar gjorde det nödvändigt att öppna mer strukturerade läger, som skulle ta emot de "nomader" som internerats i de has-

tigt inrättade lägren i oktober 1940. "Nomader" som hölls i Mérignac (Gironde) och Boussais (Dexu-Sèvres) flyttades till exempel till lägret Route de Limoges i Poitiers (Vienne). I slutet av december 1940 var ungefär 1 700 "nomader" och "forains" internerade i 10 olika läger. [Ill. 8, 10-12]

I östra Frankrike inrättades läger från april 1941 och framåt. I Département Doubs internerades romer i det gamla Kungliga Saltverket i Arc-et-Senans, en byggnad som nu ligger på UNESCO:s världsarvslista. I Département Yonne hölls de på yttergården av en gammal nedlagd järnvägsstation vid Saint-Maurice-aux-Hommes.

I slutet av 1941 var ungefär 3 200 "nomader" och "forains" internerade i 15 olika läger. Störst bland lägren var Jargeau (Loiret), Poitiers (Vienne), Moisson-la-Rivière (Loire-Inférieure) och Coudrecieux (Sarthe).

I november 1941 beslutade tyskarna att omorganisera lägren för att sänka driftkostnaderna, lätta på pressen för vakterna och få slut på de många flyktsökanden. I likhet med "Zigeunerlager" ("zigenarlägren") i Tyskland och Österrike organiserades lägren nu enligt region.

”UPPVISNINGSLÄGER” I SALIERS (BOUCHES-DU-RHÔNE)

Lägret i Saliers (Bouches-du-Rhône) har en särskild historia eftersom det byggdes i propagerande syfte. I ett försök att motbevisa anklagelser från schweizisk och amerikansk press att många av nazistregimens motståndare dog i interneringsläger i södra Frankrike, beslutade regeringen att inrätta ”uppvisningsläger”.

Efter misslyckandet av lägren i Noé och Récébédou (”sjukhusläger” som snart fick stängas på grund av dåliga förhållanden för de internerade) beslutade man i mars 1942 att inrätta ett läger enbart för ”nomader”. Det inrättades i Camargue, där det fanns en viss ”zigenartradition” och liknade en typisk by i området. Åter igen var detta ett sorgligt misslyckande: de packade jordgolven upplöstes till lera när det regnade, stugorna kryllade av parasiter m.m. De internerade flydde i mängder.

III. 7

III. 8

Huvudingång till lägret Route de Limoges i Poitiers (Département Haute-Vienne)

(ur Hubert 1999, s. 74)

Detta var bakgrunden till inrättandet av det största interneringslägret för ”nomader”, lägret vid Montreuil-Bellay (Maine-et-Loire). Mellan april och juni 1942 flyttades internerade från läger i tre olika ”départements”,

Coudrecieux, Montlhéry och Moisdon-la-Riveère till lägret i Mulsanne (Sarthe). Den 3 augusti 1942 flyttades de 717 internerade till Montreuil-Bellay för att slås samman med dem som flyttats dit från tre andra läger. Den 8 augusti

nådde antalet en toppnotering på 1 018 stycken. [III. 2]

I januari 1943 fanns runt 2 200 ”nomader” internerade i åtta olika läger. Att antalet sjönk när lägren slogs ihop berodde på att ”forains” släpptes.

EFTER BEFRIELSEN

Förflyttningarna fortsatte även efter befrielsen. Den 19 januari 1945 flyttades ”nomaderna” i Montreuil-Bellay till två andra läger. Trots att några befriades, hölls fortfarande 734 ”nomader” i tre olika läger. I december 1945 stängdes till sist lägren i Jargeau och Saint-Maurice och de internerade släpptes.

Till skillnad från de ockuperande styrkornas övriga offer, blev romerna inte systematiskt befriade efter sommaren 1944, och inte ens efter den 8 maj 1945. I likhet med Vichyregeringen såg de nya franska myndigheterna interneringen av ”nomader” som ett första steg mot att tvinga dem till att bosätta sig. Korrespondensen mel-

lan generalinspektoratet för lägren och generalinspektoratet för administrativa tjänster är mycket avslöjande: båda parter var överens om att interneringen skulle ersättas av ett beslut om tvångsviselse. Detta trick gjorde det möjligt för myndigheterna att hålla sig inom lagen, eftersom dekretet som gjorde ”nomaderna” till föremål för tvångsviselse fortfarande gällde.

Först i och med lagen från den 10 maj 1946, som satte en lagstadgad dag för upphörande av fientligheterna och faktiskt upphävde dekretet från den 6 april 1940, samtyckte myndigheterna till att utan förbehåll frige romerna. Les Alliers, det sista interneringslägret för ”nomader” stängdes den 1 juni 1946.

En uppdatering av de många förflyttningarna – några interner satt i 4 eller 5 olika läger – gjorde det möj-

ligt att sänka siffrorna på det antal romer som var internerade i Frankrike. Fram till 1992 var en uppskattad siffra på 30 000 allmänt accepterad. Man kom fram till en ny siffra genom att kontrollera lägrens register i departementsarkiven och mer exakt genom att analysera siffrorna för varje läger. Genom att noggrant kontrollera så att inte samma människor räknades mer än en gång, kom man fram till siffror på 4 600 internerade i de ockuperade områdena och 1 400 i de fria områdena, dvs. sammanlagt 6 000 internerade. Med hänsyn till att några register är ofullständiga, kan man anta att mellan 6000 och 6500 människor var internerade som ”nomader” i 30 olika franska interneringsläger, eller cirka hälften av den romska befolkningen som fanns i Frankrike 1939. [III. 1]

Ill. 9
"Zigenska" internerade i lägret Rivesaltes.
(ur Hubert 1999, s. 67)

Ill. 10
Baracker där "nomader" inhyses i lägret Route de Limoges i Poitiers (Vienne).
(ur Nationalarkiven, fotografiavdelningen (NAps), F7 15109, den 6 januari 1942)

DET DAGLIGA LIVET I LÄGREN

Frankrikes romer internerades på basis av tyska beslut under medverkan av franska myndigheter och med tyst samtycke från den allmänna opinionen, som förblev likgiltiga inför de internerades öden.

Mer än 90 procent av romerna var av fransk nationalitet. Många utländska romer verkar ha lämnat landet vid krigets utbrott. Några internerades som utlänningar i lägren i södra Frankrike, till exempel i Gurs.

Ett kännetecken för romernas internering var att man höll ihop familjerna. Till skillnad från judarna skildes inte männen från kvinnor och barn. Familjens integritet respekterades till fullo. Barn utgjorde 30-40 procent av de internerade.

Romerna tillbringade sex år i fångenskap under mycket hårda förhållanden. Lägren var ofta byggda på en slätt eller en sluttning och helt utelämnade till vädrets makter, till exempel lägret Lannemezan. De var torftigt utrustade eller till och med hälsovådliga. Eftersom de inte var byggda för det här ändamålet, blev lokalerna snart obeboeliga. Sängarna hade inte

längre några madrasser eller filtar. Det kryllade av loppor och löss i barackerna. I Haute-Marne internerades "nomaderna" i ett nedlagt fort som varken hade dörrar, fönster eller rinnande vatten. I Mulsanne hade man lagt järnplåt på taken av barackerna, vilket medförde att det var iskallt i barackerna under vintern och stekhet under sommaren. Närhelst de kunde, föredrog romerna att bo i sina vagnar hellre än i baracker som var ohygieniska och olämpliga för deras levnadssätt.

Romerna led av kylan, eftersom de inte längre hade några kläder. Dessa hade lämnats kvar i deras vagnar, vilka i sin tur oftast hade övergetts vid sidan av vägen när ägarna arresterades. Eftersom de inte hade något bränsle tvingades de internerade i Moisdon-la-Rivière att bränna golvplankorna i barackerna för att få värme.

Enligt talrika rapporter, gick de även hungriga. I några läger, som till exempel Coray (Finistère), hade administrationen ingen proviant att ge dem. Männen arbetade utanför lägret medan kvinnorna och barnen hölls inne i lägret så att männen inte skulle fly. På andra platser var de avsatta medlen otillräckliga eller så anlände de för sent, i synnerhet under de första månaderna.

Interneringen var extra svår i och med att "nomaderna" fick klara sig själva. Till skillnad från andra grupper av internerade, fick de ingen hjälp utifrån. De kunde inte räkna med sina egna familjer, eftersom de också var internerade eller var alldeles för fattiga för att hjälpa till, och de fick ingen hjälp från hjälpverksamheter, som gjorde mycket för andra internerade grupper. De kunde därför inte utöka sina ransoner, som många andra internerade. Endast Röda korset, Secours nationella stiftelse och en eller två religiösa stiftelser kom till deras hjälp – i enskilda fall. Trots detta var svår utmärgling och ödem, som annars var utspridda, inte särskilt vanliga. [Ill. 2, 6-13]

Internering var kanske inte ett initiativ från de franska myndigheterna, men de använde det för att få "Tsiganes" att bli en del av majoritetssamhället. Barnen skickades i skola, ofta utanför lägrets gränser. I lägren i Les Alliers och Saliers placerades föräldralösa och övergivna barn eller barn som tillfälligt kommit ifrån föräldrarna hos socialvården eller hos religiösa institutioner. Myndigheterna trodde att de ensamma barnen kunde "socialiseras", förutsatt att de inte fick någon kontakt med sin vanliga miljö.

III. 11
Lägersjukhus i Mérignac (Gironde).
(ur NAs, F7 15099, 18 februari 1942)

III. 12
Insidan av en barack i lägret Mérignac (Département Gironde).
(ur Hubert 1999, s. 74)

För de vuxna låg vägen till social integrering genom arbete. Förutom deras vanliga göromål, arbetade de internerade för enskilda företag inom lägret. Andra arbetade på gårdar och skogsegendomar utanför lägret, men bevakades alltid av några gendarmer. Man behöll en del av deras löner för att täcka kostnaderna för deras internering.

Tyskarna tog också arbetsstyrkan i anspråk för Organisation Todt, som byggde stora projekt i de ockuperade länderna, som till exempel Atlantval-

len, och senare användes organisationen även till tvångsarbete. Antalet som tyskarna tog i anspråk var relativt litet, eftersom många internerade flydde. Tyskarna var också ovilliga till att ta sig an en arbetsstyrka, som de bedömde som "obegåvad och arbetsskygg".

Det var oerhört svårt för romerna att bli fria. De var tvungna att äga ett hus eller kunna visa upp ett intyg på att de ägde ett hus, bli accepterade av ortsbefolkningen, att ha uppfört sig väl i lägret, och få tillstånd från prefekten

i området för sin ankomst och avfärd, och ibland till och med tillstånd från de tyska myndigheterna. När de väl hade släppts, blev de föremål för beslut om bosättning enligt dekretet från den 6 april 1940. I extrema fall lyckades ortsbefolkningen, som inte ville ha romer i sitt område, att få dem internerade igen.

Romerna gjorde allt de kunde för att fly. Lägre i Arc-et-Senans stängdes i september 1943, eftersom så pass många människor hade flytt därifrån.

DEPORTERINGAR FRÅN FRANSKA INTERNERINGSLÄGER

Av en mängd olika skäl beordrade aldrig nazisterna att Frankrikes romer skulle deporteras till Auschwitz för att förintat. På grund av detta förekom det aldrig några rasgrundade massdeporteringar. Däremot skickades några romer som var internerade i Frankrike till lägren i Sachsenhausen, Buchenwald och till och med Auschwitz-Birkenau.

Den 13 januari 1943 lämnade 70

män mellan 16 och 60 år lägret Route de Limoges i Poitiers för att, enligt lägerkommendanten, arbeta i fabriker i Tyskland. I själva verket nådde dessa romer aldrig de tyska fabrikerna. De flyttades till lägret Royallieu i Compiègne innan de förflyttades till Oranienburg-Sachsenhausen den 23 januari. Den 23 juni flyttades ytterligare 25 män till Compiègne. Den 26 juni åkte 23 av dem vidare till Buchenwald. Varför? Det verkar som om prefekturen överlämnade dessa romer till tyskarna, för att unga och bosatta arbetare skulle skonas. När tyskarna insåg att de människor som

skickats till dem inte var skickliga arbetare, skickade de dem vidare till koncentrationslägren.

Enligt olika källor, som fortfarande behöver bekräftas, var händelserna i Poitiers inte ovanliga. Det verkar som om romer som var föremål för beslut om bosättning i de icke-ockuperade områdena arresterades av de franska myndigheterna och överlämnades för att täcka de arbetarkvoter som tyskarna krävde. Sedan skickades, precis som romerna från Poitiers, dessa olyckliga själar till koncentrationslägren istället för till fabriker i Tyskland.

Ill. 13

Läger i Saint-Maurice-aux-Riches-Hommes (Yonne). (ur NAs, F7 15110, juni 1943)

Lägerarkiven för Auschwitz-Birkenau visar spår av runt 40 belgiska och franska romer som var internerade i Frankrike mellan 1940 och 1943. De arresterades i utkanterna av Rouen (Seine-Indérieure) och internerades först i Montlhéry och sedan i Montreuil-Bellay. Under sommaren 1943 frigavs de

och fick order att bosätta sig i områden i närheten av lägret. De återvände sedan till sina ursprungsområden där de samlades in av tyskarna under hösten 1943, internerades i Dossinbarackerna i Mechelen/Malines (Belgien) och deporterades till Auschwitz som en del av konvoj Z den 15 januari 1944. Denna

konvoj omfattade 144 franska romer.

Deporteringen utfördes enligt "Auschwitzdekretet" från den 16 december 1942, enligt vilket alla "zigenare" i det stora tyska riket skulle deporteras till lägret i Auschwitz-Birkenau. Det är den enda registrerade rasgrundade deporteringen från franskt område.

AVSLUTNING

Frankrikes romer undkom förintelse eftersom Frankrike inte var en del av det utökade tyska riket, men de kunde inte undgå internering. Trots att den beordrades av de tyska myndigheterna, sågs interneringen som ett gyllene tillfälle

att nå det mål som de franska myndigheterna satte upp i början av 1900-talet, nämligen att tvinga romerna till att bosätta sig, eftersom deras nomadiska levnadssätt sågs som det enda hindret för deras integrering i samhället.

De franska myndigheterna använde sig av internering, tillsammans

med åtgärder som skulle sporra "nomaderna" till att bosätta sig efter de lämnat lägren: skolgång för barnen, arbete för de vuxna, kristendomsundervisning för alla och beslut om bosättning. Efter befrielsen fortsatte myndigheterna den här politiken som en självklarhet.

Bibliografi

Filhol, Emmanuel (2004) *La mémoire et l'oubli. L'internement des Tsiganes en France 1940-1946.* Paris: L'Harmattan | **Etudes Tsiganes (2/1995, Volume 6)** 1939-1946, France: *L'internement des Tsiganes* | **Hubert, Marie-Christine (with Peschanski, D. / Philippon, E.) (1994)** *Les Tsiganes en France 1939-1946.* Paris: CNRS Editions | **Hubert, Marie-Christine (1999)** *The internment of Gypsies in France. I: Kenrick, Donald (red.) In the shadow of the Swastika. The Gypsies during the Second World War 2.* Hatfield: University of Hertfordshire Press, ss. 59-88 | **Kenrick, Donald / Puxon, Grattan (1974)** *Destins gitans. Des origines à la solution finale.* Paris: Calmann-Lévy | **Maximoff, Matéo (1993)** *Routes sans roulettes. Romainville / Paris: Editions Matéo Maximoff* | **Pernot, Mathieu (2001)** *Un camp pour les Bohémiens. Mémoires du camp d'internement pour nomades de Saliers.* Arles: Actes Sud